

**Kapsamlı,
Gelişimsel
Rehberlik ve
Psikolojik
Danışma
Program
Modeli**

**ERENLER REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

İçindekiler

Kapsamlı, Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Program Modeli.....	2
Tarihsel Gelişimi.....	2
Kapsamlı Rehberlik Programı Modeli.....	3
Kapsamlı Rehberlik Program Modelinin Niteliği.....	3
Kapsamlı Rehberlik Program Modelinin Öğeleri.....	4
1. İçerik Model:.....	5
2.Örgütsel Yapı:	5
3. Kaynaklar:.....	8
Kapsamlı Rehberlik Program Modelinin Aşamaları:.....	8
1. Plânlama:.....	9
2.Örgütlenme:	9
3.Uygulama:	9
4. Değerlendirme:	9
KGRP TASARIM ŞABLONU	10
Rehberlik Programı İşlem-Zaman Çizelgesi.....	11
Kitap Önerileri.....	12

Kapsamlı, Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Program Modeli

Tarihsel Gelişimi

1974 yılında geliştirilen ilk özgün kapsamlı rehberlik program modeli birbiriyle ilişkili üç temel işlevi temel alarak oluşturulmuştur. Bu işlevler:

- 1) Öğretim programı temelli işlevler,
- 2) Bireysel yardım temelli işlevler ve

3) Müdahale (sorun-odaklı) işlevlerdir. Söz konusu program 1978 yılında gözden geçirilerek gelişimsel bir rehberlik programı haline getirilmiştir. Bu programın öğeleri:

- Tanım,
- Gerekçe,
- Sayılılar,
- İçerik-modeli ve
- Süreç modeli şeklinde sıralanmıştır.

1978-1981 yılları arasında modelde başka düzenlemeler de yapılmıştır. Bu dönemde, söz konusu modelin Amerika Birleşik Devletlerinde ülke çapında kabul edildiği ve pek çok okulda uygulandığı görülmektedir. Bu uygulamaların bir sonucu olarak program daha da rafine hale getirilmiştir. Böylece, modelin temel yapısı oluşturularak "içerik modeli" ve "süreç modeli" kavramları programdan çıkarılmıştır.

1970'li yıllardan beri A.B.D 'de okul rehberliği ve danışmanlığı alanının öncüleri, "Kapsamlı, Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Program Modeli" adında somut ve uygulanabilir bir yaklaşımı önermektedir. Bu çalışmada, kapsamlı ve gelişimsel rehberlik program modeli ve bu modelin temel öğeleri hakkında bilgi verilecektir.

Son yıllarda, okul rehberliği ve danışmanlığı alanında program odaklı gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma yaklaşımının yeniden gündeme geldiği bilinen bir olgudur. Bu program modellerinin geliştirildiği yıllarda, bazı okulların gönüllü olarak kapsamlı, gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programlarının değişik modellerini deneyerek pratik değeri olan birtakım uygulamalar yaptıkları görülmektedir.

Kapsamlı Rehberlik Programı Modeli

Kapsamlı rehberlik program modeli, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin işlevini, salt üst okul ve meslek seçimi ya da kriz durumlarında müdahale etme şeklinde formüle eden geleneksel rehberlik ve psikolojik danışma yaklaşımlarına tepki olarak doğmuştur. Bu model, kuramsal temelini 1960'lı yıllarda gündeme gelen gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma yaklaşımından almıştır. Gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma yaklaşımı, bireyin sürekli kendini geliştirme ve ilerleme çabası içinde olan bir varlık olduğu anlayışına dayanmakta ve insan gelişiminin aşamalı olarak birbirini izleyen dönemlerini temel almaktadır. Öğrenci genellikle herhangi bir sorunu olduğunda, akademik alan seçimi yapmak zorunda kaldığında veya bir üst okula gitmeyi planladığında rehberlik ve psikolojik danışma servisine başvurmaktadır. Oysaki, gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma yaklaşımına dayanan kapsamlı rehberlik programı okuldaki tüm öğrencilere ulaşmayı hedef alır. Bu öğrenciler: anaokuluna yeni başlayan, okuldan iş yaşamına geçiş yapmak isteyen, Özürlü, üstün yetenekli veya yetenekleri henüz keşfedilmemiş, akademik yönden güçsüz, haylaz, yaramaz, utangaç vb. tüm öğrencilerdir.

Kapsamlı Rehberlik Program Modelinin Niteliği

Kapsamlı rehberlik program modeli, rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerinin anaokulundan lisenin sonuna kadar kapsamlı ve sistematik bir şekilde planlanması, geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinden ibarettir. Kapsamlı rehberlik program modelinin dayandığı temel sayıtlılar şöyle sıralanmaktadır:

- 1) Programın tüm öğrencilere-yönelik olması,

- 2) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri için programlı bir yaklaşımın benimsenmesi,
- 3) Ölçülebilir ve değerlendirilebilir bir program olması.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin seçme, yerleştirme ve uyum gibi temel işlev ve etkinlikleri bu modelin kapsamında ancak, gelişim kavramı çerçevesinde ele alınmaktadır.

1. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bir Programdır: Rehberlik ve psikolojik danışma programı, diğer eğitim programlarının sahip olduğu özelliklere sahiptir. Bu özellikler:

- a) öğrenci yeterlikleri,
- b) öğrencilerin bu yeterlikleri kazanmaları için gerekli süreç ve etkinlikler,
- c) profesyonel personel,
- d) materyal ve kaynaklar ve
- e) değerlendirmedir.

2. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı Gelişimsel ve Kapsamlıdır: Kriz durumlarında öğrencilere müdahale edilmesi bir zorunluluktur. Ancak, kapsamlı ve gelişimsel programın temel amacı, öğrencilerin birtakım deneyimler kazanmasını sağlayarak gelişmeleri için yardımcı olmaktır. Rehberlik ve psikolojik danışma programı bireyi tanıma, bilgi verme, konsültasyon, psikolojik danışma, sevk (havale etme), yerleştirme ve izleme gibi etkinlik ve servislerin tümünü içeren kapsamlı bir programdır.

3. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı Ekip Çalışmasını Öngörür: Kapsamlı, gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programı, okuldaki tüm personelin programa katılmasını öngörür. Okul psikolojik danışmanı hem doğrudan öğrencilere hizmet verir hem de diğer psikolojik danışma ve rehberlik personeli, okul personeli, ana-babalar ve: ruh sağlığı hizmeti veren kamu ya da özel kimi tuşlarla konsültasyon ve işbirliği yapar.

Kapsamlı Rehberlik Program Modelinin Öğeleri

Gysbers ve Henderson (1997)'a göre kapsamlı rehberlik program modeli üç temel öğeden oluşmaktadır. Bunlar:

- 1) İçerik,
- 2) Örgütsel yapı ve
- 3) Kaynaklardır.

1. İçerik Model: insan gelişimine ilişkin üç alanı vurgulamaktadır. Bunlar: a) kendini tanıma ve kişilerarası ilişkiler, b) yaşam rolleri, ortamlar-çevre ve olaylar, c) mesleki plân yapmadır Programın içeriğini bu alanların gerektirdiği öğrenci yeterlikleri oluşturmaktadır.

2.Örgütsel Yapı: Geleneksel rehberlik ve psikolojik danışma modeli, altı servisten (oryantasyon servisi, bilgi verme servisi, bireyi tanıma servisi, psikolojik danışma servisi, yerleştirme servisi ve izleme servisi) ve üç temel etkinlik alanından (eğitsel, kişisel-sosyal ve mesleki rehberlik ve psikolojik danışma) oluşmaktadır. Kapsamlı rehberlik program modeli ise iki temel kategori kapsamında yedi öğeyi içermektedir. Bunlar: a) yapısal kategori ve b) program kategorisidir.

A) Yapısal Kategori: Bu kategori tanım, gerekçe ve sayıtları kapsamaktadır.

1. Tanım: Program tanımı, rehberlik ve psikolojik danışma programının temel işlevini belirten cümleyi ve söz konusu bu programın tüm eğitim programının çekirdeğini oluşturduğuna ilişkin vurguyu içerir.

2. Gerekçe: Gerekçe, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin eğitim sisteminin önemli bir ögesi olduğunu vurgulayarak kapsamlı rehberlik programının okulda uygulanması sonucu öğrencinin kazanacağı yeterliklerin gerekçelerini belirtir.

3. Sayıtlar: Program belli sayıtlara dayanır. Bu sayıtlar programın dayandığı temel ilkelerdir. Kapsamlı rehberlik programının okulun öğretim programı ile uyumlu, gelişimsel ve tüm öğrencilere yönelik olduğunu ifade eden cümlelerdir.

B) Program Kategorisi: Program kategorisi dört öğeden oluşmaktadır. Bunlar:

- Rehberlik ve psikolojik danışma programı,
- Bireysel plan yapma,
- Müdahale servisleri ve sistem desteğidir.

Rehberlik ve psikolojik danışma programı kavramı, rehberlik ve psikolojik danışma programının tüm öğrencilerin sistematik ve ardışık bir şekilde öğrenecekleri bir içeriği kapsadığı sayıtlısına dayanır. Program, öğrencilerin kazanmaları gereken yeterlikler ile bu yeterliklere erişmelerini sağlayacak etkinliklerden ibarettir. Rehberlik ve psikolojik danışma programı, yapılandırılmış sınıf içi etkinlikler ile öğrenci yeterlik alanları olarak nitelendirilen "kendini-tanıma ve kişilerarası ilişkiler", "yaşam rolleri, ortamlar ve olaylar", ve "mesleki plân yapma" gibi üç temel yeterlik alanı etrafında örgütlenen etkinliklerden oluşmaktadır. Okul psikolojik danışmanı ve sınıf öğretmeni sınıfta, psikolojik danışma ve rehberlik servisinde veya okulun diğer ortamlarında psikolojik danışma ve rehberlik programının ünite ve etkinliklerini öğretmek için işbirliği yaparlar. Okul psikolojik danışmam aynı zamanda meslek ve okul günleri gibi büyük grup etkinliklerini örgütler ve yönetir.

1. Program Temelli Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Etkinlikleri: Dersler (mesleki gelişim ve psikolojik eğitim) ve üniteler (okuma ve ders çalışma alışkanlıkları, insan ilişkileri eğitimi ve iletişim becerileri, sağlık gelişimi ve boş zamanları değerlendirme: becerileri, cinsellik, evlilik ve aile yaşamı tüketici davranışı

ve günlük yaşam, ahlak gelişimi, karar verine, amaç oluşturma, zamanı iyi kullanma ve stres azaltma becerileri şeklinde sıralanmaktadır.

2. Bireysel Plân Yapma: Bu öge amaçlarını, değerlerini, yetenek ve ilgilerini anlamak ve gelişimini periyodik olarak izlemek için öğrenciye yardımcı olur. Psikolojik danışman, "bireyi geliştirme ve yerleştirme uzmanı" olarak işlev yapar. Öğrencinin eğitsel, mesleki, kişisel amaç ve planlarını geliştirmesi, analiz etmesi ve değerlendirmesi için anne-babayla işbirliği yapmak esastır. Bireysel plân yapma bireyi tanıma, bilgi verici danışma ve yerleştirme gibi etkinlikler yoluyla gerçekleştirilir. Öğrencinin yetenek, ilgi, beceri ve başarısını değerlendirmesi ve yorumlaması bireyi tanıma yoluyla gerçekleşir. Öğrenci, bilgi verici danışma sayesinde kişisel, eğitsel ve mesleki amaçlarını planlamak ve gerçekleştirmek amacıyla kendi kişilik özelliklerine ilişkin bilgilerle iş ve çalışma yaşamı baklandaki bilgileri birleştirir.

3. Müdahale (Sorun-Odaklı) Servisler: Müdahale servisleri konsültasyon, bireysel danışma, kriz danışmanlığı ve havale (sevk) etme gibi etkinliklerden ibarettir. Okul psikolojik danışmanı, öğrencilerin kişisel, eğitsel ve mesleki sorunlarını çözmelerini kolaylaştıran çeşitli stratejileri uygulamaları için ana-baba, öğretmen, yönetici ve diğer eğitimcilere konsültasyon (müşavirlik) yapar. Öğrencilere sorunlarının nedenleri, olası sonuçları ve çözüm yolları hakkında bilinçlenerek eyleme geçmeleri konusunda yardım edilir. Kriz danışmanlığı ve destek, müdahale gerektiren öğrenciler ve onların ailelerine verilir. Gerektiğinde danışan, yardım almak üzere başka kuramlara da havale (sevk) edilebilir. Ruh sağlığı merkezleri, istihdam ve eğitim programları, mesleki rehabilitasyon, gençlik ve sosyal hizmet merkezleri ve özel eğitim okulları gibi kurumlar öğrencilerin havale (sevk) edilebileceği kurumlar arasında yer almaktadır.

Müdahale (sorun-odaklı) servisler, benzer sorunları olan öğrencilere yönelik yoğun küçük grup danışması yardımı da sağlar. Diğer profesyonel elemanlar ve gönüllü kişiler yerleştirme, izleme ve toplum-okul-ev ilişkileri gibi etkinlikleri yürütebilirler. Dagley (1987)'e göre müdahale servisleri genellikle şu etkinlikleri yürütecek şekilde örgütlenir:

a) Gelişimsel rehberlik grupları (başarı için güdülenme, sınav kaygısını azaltma ve gevşeme eğitimi, ilaç ve uyuşturucu maddeler konusunda bilinçlenme, girişkenlik ve kendini-ifade etme eğitimi, okula yeni gelen ve okuldan ayrılan Öğrencilere yönelik oryantasyon programları),

b) Grupla psikolojik danışma (ölümle baş etme eğitimi, çatışmayı çözme, kişisel gelişim ve üvey anne/babaya uyum v.b.).

c) Bireysel psikolojik danışma (krize müdahale, kişisel gelişim),

d) Konsültasyon (personel ve havale etme) ve

e) Akran danışmanlığı.

4. Sistem Desteği: Bu öğenin amacı, hem yukarıda belirtilen üç öğeyi ve okulun diğer eğitsel programlarını desteklemek hem de çeşitli programlara dönük olarak yapılan konsültasyon, topluma ulaşma ve halkla ilişkileri desteklemektir. Sistem desteğini sağlayan etkinlikler:

- a) Araştırma ve geliştirme,
- b) Personel/toplum ilişkileri,
- c) Profesyonel gelişim,
- d) Komiteler/danışma kurulları ve
- e) Topluma ulaşmadır.

Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları

Rehberlik ve psikolojik danışma programlarının değerlendirilmesi, izleme çalışmalarının yapılması, rehberlik etkinliklerinin geliştirilmesi ve güncelleştirilmesi gibi konular üzerinde odaklanır. Personel/toplum ilişkileri, haftalık/aylık gazete ve dergiler, yerel medya, okul ve toplum temsilcileri yoluyla kurulur. Mesleki gelişim, hizmet-içi eğitime katılma, mesleki toplantılara devam etme, mezuniyet sonrası çalışmalar yapma ve literatürdeki yeni gelişmeleri izleme gibi etkinlikleri kapsayabilir. Komiteler/danışma kurulları, bölüm program komitelerinde, toplum komitelerinde ve danışma kurullarında görev yapmayı öngörür. Topluma ulaşma ise, okul psikolojik danışmanlarının toplum kaynakları, istihdam olanakları, sosyal hizmet merkezleri ve bölgesel iş talebi konularında bilgi sahibi olmalarını sağlayan birtakım etkinlikleri içerir.

Dagley (1987)'e göre sistem destek servisleri personel geliştirme programı, standart test geliştirme programı, programı planlama ve yürütme, ana-baba eğitimi grupları, öğrenciyi yönlendirme, supervizyon, diğer yardım mesleklerinden olan kişiler ve akran danışmanlığı yapan kişilerin eğitimi, toplumla ilişkiler, materyal geliştirme, süreç ve ürün değerlendirme ve alternatif mali kaynaklardır.

Psikolojik danışman, sistem desteği hizmetlerini yürütürken zamanını çok dikkatli bir şekilde kullanması gerekir. Çünkü, rehberlik ve psikolojik danışma programını yürütmek, bireysel plan yapmak ve çeşitli müdahalelerde bulunmak gibi görevler okul psikolojik danışmanının öncelikli görevleri arasında yer almaktadır. Rehberlik ve psikolojik danışma programının kapsadığı her etkinliği yürütmek için belli bir zaman dilimine ihtiyaç vardır. Bu nedenle, program için dengeli bir zaman çizelgesi yapılmalıdır. Program için ayrılan zaman, modelin en önemli boyutudur. Ayrıca, programın her öğesi için ayrılan zamanın sınıf düzeyine bağlı olarak değişebileceği gerçeği bir ölçüt olarak kullanılmaktadır, Örneđin, okul psikolojik danışmanı ilköğretim düzeyinde zamanının büyük bir kısmını rehberlik ve psikolojik danışma programını yürütmek için ayırırken bireysel planlama için çok az zaman ayırır. Ortaöğretim düzeyinde bu durum tersine döner.

3. Kaynaklar: Bu öge üç kaynaktan oluşmaktadır. Bunlar: İnsan, mali ve politik kaynaklardır.

a) İnsan Ögesi: Okul psikolojik danışmanı, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini sunan ve programı eşgüdümleyen yegane kişi olmasına karşın programın başarısı öğretmen, okul yöneticisi, ana-baba, toplumdaki diğer kişiler ve çalışma yaşamındaki bireylerin katılımı, işbirliği ve desteğine bağlıdır.

Programın insan kaynağı desteğini sağlamak için bir okul/toplum danışma kurulu oluşturulmalıdır. Bu kurulun temel işlevi, rehberlik ve psikolojik danışma programıyla ilişkisi olan kişilerle görüş alışverişinde bulunarak destek hizmetlerini sağlamak; rehberlik ve psikolojik danışma programı, okul ve toplum arasında bir iletişim bağı kurmaktır.

b) Mali Kaynaklar: Mali kaynaklar bütçe, materyal, donanım ve çeşitli maddi olanaklardan ibarettir. Yeterli mali kaynak ve olanaklar rehberlik ve psikolojik danışma programı, bireysel plan yapma, müdahale servisleri ve sistem desteği gibi öğelerin etkililiğini artırır. Rehberlik ve psikolojik danışma servisinin danışanların rahat edebileceği bir şekilde döşenmesi gerekir. Bireysel ve grup etkinliklerinin gerektirdiği uygun koşulların sağlanması zorunludur.

c) Politik Kaynaklar: Başarılı bir rehberlik ve psikolojik; danışma programının anahtarı, politik kaynakları harekete geçirmektir. Ülkemizde, rehberlik ve psikolojik danışma programının, "Okullarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinlikleri Programı" adıyla Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından; onaylanıp T.C. Resmi Gazete'de bir yönetmelik olarak yayınlanması politik kaynakların harekete geçirme işlemine bir örnek oluşturabilir.

Kapsamlı Rehberlik Program Modelinin

Aşamaları:

Kapsamlı rehberlik programının öngördüğü etkinlikler sistematik ve aşamalı bir süreç içinde gerçekleştirilir. Bu aşamalar:

- 1) Plânlama,
- 2) Örgütlenme,
- 3) Uygulama Ve
- 4) Değerlendirmedir.

1. Plânlama: Okul rehberlik ve psikolojik danışma programlarının en çok ihmal edilen aşaması belki de planlama aşamasıdır. Plânlama aşaması: a) öğrencilerin değer ve özelliklerinin tanımlanmasını, b) bu değer ve niteliklere dayalı bir programın geliştirilmesini, e) program amaçlarının ifade edilmesini, d) program amaçlarına dayalı olarak beklenen öğrenci yeterliklerinin belirlenmesini, e) mevcut programın değerlendirilmesini ve: f) her gelişim; düzeyine: uygun olan öncelikli öğrenci yeterliklerinin oluşturulmasını öngörür.

2.Örgütlenme: Programın öncelikleri üzerinde uzlaşma sağlanır sağlanmaz planlama aşamasından örgütlenme aşamasına geçilir. Bu aşama, ardışık ancak birbiriyle ilişkili birtakım adımların atılmasını öngörmektedir. Bunlar: Program hedeflerinin geliştirilmesi, program stratejilerinin seçilmesi, program öğelerinin belirlenmesi (personel görevlendirme, yer ve zaman ayırma), personel yeterliklerinin analiz edilmesi ve görevli personeli geliştirmeye yönelik bazı programların yürütülmesidir.

3.Uygulama: Kapsamlı rehberlik programının uygulanması üç aşamada gerçekleşmektedir. Bunlar: Ön bilgi için bazı ölçme araçlarının uygulanması, programın yürütülmesi ve değerlendirme verilerine dayalı olarak programda bazı değişikliklerin yapılmasıdır.

4. Değerlendirme: Aslında, kapsamlı rehberlik programının her aşaması kendi içinde bir değerlendirme sistemine sahiptir. Değerlendirme aşamasında:

a)Değerlendirme işlemi tarafında yanıtlanması gereken soruları formüle etme (hangi bilgilerin toplanacağına, nasıl analiz ve rapor edileceğine ilişkin sorular),

b) değerlendirme desenini seçme,

c) ölçme araçlarını seçme,

d) bilgi toplama yöntemlerini geliştirme,

e) görev alacak personeli ve bu personelin sorumluluklarını belirleme, toplanan verileri analiz edip kısaca özetleme ve değerlendirme raporunu hazırlama gibi işlemler yapılır. Değerlendirme sonuçları, programı geliştirme ve yenileştirmede kullanıldığı ölçüde bir anlam ifade eder. Ayrıca, değerlendirme işleminin başarısı program geliştirmenin diğer süreçlerinin iyi planlanmış olması ile doğrudan ilgilidir. Programın amaçları, personelin rol ve işlevleri açık bir şekilde ifade edilmemişse değerlendirme işleminin başarıya ulaşması son derece güçtür.

KGRP TASARIM ŞABLONU

Rehberlik program tasarımı, rehberlik etkinliklerinin birbirleriyle bağlantılı aşamalar ve adımlar haline getirilerek bir bütün oluşturma sürecidir. Yazar tarafından geliştirilen rehberlik program tasarımı beş aşama ve 16 adımdan oluşmaktadır:

1. Planlama Aşaması: Rehberlik programının alt yapısının hazırlandığı aşamadır.

1. adım: Ulusal düzeyde belirlenmiş olan eğitim felsefesi, eğitim politikası, eğitimin genel amaç ve ilkeleri, standartlarını gözden geçirin.

2. adım: Yöresel düzeyde rehberlik ihtiyacını belirleyebilmek için RAM'dan gönderilen ilinize ait taslak programı inceleyin.

3. adım: Okulunuzdaki rehberlik ihtiyacını belirleyin. Bunun için öğrencilere, velilere ve öğretmenlere ihtiyaç belirleme anketi uygulayın, daha önceden uyguladığınız ve şu anki ihtiyaç analizi belirleme çalışmalarınıza kaynaklık edebilecek ölçme araçlarının sonuçlarını inceleyin, ihtiyaç analizi verilerinizi ve ilk iki adımdaki verileri dikkate alarak rehberlik programınızın genel amaçlarını belirleyin.

4. adım: Rehberlik programına geçiş için organizasyon ve ön hazırlık yapın. Bunun için:

a. Hangi okul kademesinde iseniz literatürden öğrencilerin gelişim özelliklerini ve gelişim görevlerini inceleyin,

b. Rehberlik programı ile öğretim programı ilişkisini inceleyin.

c. Rehberlik programınızın kimliğini belirleyin,

d. Okulunuzda katılımı ve işbirliğini artırmak için çeşitli rehberlik kurullar, ekipler oluşturun,

e. Şu ana kadar yaptığınız çalışmaları gözden geçirin, eksiklikleri tamamlayın.

2. Tasarlama Aşaması: Birinci aşamadan elde edilen verilere dayanarak rehberlik programını genel bir taslağının hazırlandığı aşamadır.

5. adım: Programınızı kavramsallaştırın, yani programınızın üç ana ögesini belirleyin.

a. Programda öğrencilere kazandırmayı düşündüğünüz yeterlikleri sıralayın.

b. Programınızın örgütsel yapısını (yani yapısal kategorisi, program kategorisi, zaman dağılımı) belirleyin.

c. Program için gereken insan, maddi ve politik kaynakları belirleyin.

6. adım: Program aktivitelerinizin öncelik sırasını belirleyin (nitelik tasarısı).

7. adım: Programınızın dengesini, psikolojik danışman- öğrenci oranını hesaplayın (nicelik tasarısı).

8. adım: Tasarlama aşaması yaptığınız çalışmaları gözden geçirin, eksikleri tamamlayarak programınızı yazılı hale getirin.

3. Uygulama Aşaması: Hazırlanan programın uygulamaya konulduğu aşamadır.

9. adım: Uygulamaların istenilen düzeyde olması, eksiklerinin oluşmaması için uygulama planı hazırlayın.

10. adım: Uygulamaların tasarladığınız gibi yapılıp yapılmadığını izleyin.

11. adım: Uygulamalarda bir sıkıntı meydana gelirse gerekli önlemleri alarak, programınızı gözden geçirin.

4. Değerlendirme Aşaması: Hazırlanan ve uygulanan programın istenilen düzeyde olup olmadığının kontrol edildiği aşamadır.

12. adım: Veri toplama tekniklerini ve araçlarını saptayın ve geliştirin.

13. adım: Değerlendirmenin etkili olması için bir plan geliştirin.

14. adım: Verileri toplayın ve analiz edin.

5. Geliştirme Aşaması: Bir sonraki yılın gelişimsel rehberlik programının hazırlanmaya başlandığı aşamadır.

15. adım: Elde ettiğiniz verilere göre programınızın eksiklerini belirleyin, güçlendirme çalışmalarını başlayın.

16. adım: Gelecek öğretim yılının gelişimsel rehberlik programı için ön hazırlık yapın.

Rehberlik Programı İşlem-Zaman Çizelgesi

AYLAR	MART				NİSAN				MAYIS				HAZİRAN			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
İŞLEM BASAMAKLARI																
Yöresel Düzeyde Rehberlik İhtiyacını Belirleme	■	■	■	■												
Okul Düzeyinde Rehberlik İhtiyacını Belirleme			■	■	■											
Programa Geçiş İçin Organizasyon Yapma					■	■	■									
Programın Ön Hazırlıklarını Yapma						■	■									
Program Kavramsallaştırma							■	■	■	■	■	■				
Nitelik ve Nicelik Tasarısı									■	■	■	■				
Politik Destekleri Onaylatma											■	■	■	■		
Programı Yazılı Hale Getirme												■	■	■	■	
Veri Toplama Araçlarını Belirleme															■	■
Değerlendirme Planı Yapma																■

Kitap Önerileri

Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programları Programı

Yazar: Doç. Dr. Serap Nazlı

Yayınevi: Savaş Yayınları

Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik

Yazar: Prof. Dr. Serap Nazlı

Yayınevi: Anı Yayınları

